UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Contemplatio

urn:nbn:de:hbz:466:1-97211

Visual Library

...tum mortui solent, humeris suis sublatum deportat in sepulcrum ...ch, & in illo deponit atque abit. Paulo post de præteriti temporis ...ne, cum coniceret, crapulam & ebrietatem edormisse homi... ...ne, reuertitur & monumento pulsato, si quis intus sit progredi ...iubet. Vir qui adhuc sane esset somniculosus, quid velit, inter... ...rit Atilla: cibum ait, se mortuis circumferre. Tum ebriosus vir: ...ra mihi, quisquis es, cibum, sed potum afferto. Est enim hoc mi... ...strarum, te cibi ac non etiam potus mentionem facere. Hic ...ter cristina affecta, manibus pectus plangens suum, Nulla, in... ...te meliorem te fieri posse vir intelligo, ita consuetudine con... ...tum, & in naturam abiisse morbum video.

...ola monet, non esse assuescendum vitiosis actionibus, quod ...e sæpe multumque fiant, etiam nolentes prosequantur.

Contemplatio.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOGIA.

CONTEMPLATIO, Græce θεωρία, ας, ἡ, θεωρέω, contemplor dicitur. Est liber animi contuitus in res. *B. Thom. secunda secunda. q. 101. art. 3.* Contemplatio, ἀναγωγή, θεωρία, σκέψις. à templis seu locis sacris, vt nonnulli volunt, seu à templo summo, id est, Cœlo, quod homines meditabundi frequenter intuentur, vox ...ropea. Meditatio est rerum superarum & arcanarum.

Contemplatiui dicuntur, non qui contemplantur, sed qui con... ...ntur totam vitam suam deputent. *B. Thom. secunda. Secunda. ...ae. art. 1.*

...modo contemplatio, cogitatio, meditatio, & consideratio ...ntur. *Vide supr. in Cogitatio.*

¶ SENTENTIÆ BIBLICÆ.

...in meditatione mea exardescet ignis. *Psal. 39.*

...memor fui Dei, & delectatus sum, meditatus sum nocte cum ...meo & exercitabar. *Ibid. 77.*

...quam quid loquatur in me Dominus Deus. *84.*

...ratio mea contemplata est multa sapienter. *Eccl. 1.*

...ne suscitetis, neque euigilare faciatis dilectam meam, donec ipsa ...lit. *Cant. 2.*

...go dormio, & cor meum vigilat. *ibid.*

...ngnatus de illa (sapientia increata) sensus est consummatus, & ...ilgebit propter illam, cito securus erit. *Sap. 6.*

...ntrare prior in domum tuam, & illic aduocare, & illic lude, & ...conspectione tuas, & non in delictis & verbo superbo. *Eccl. 32.*

...ui parturientis, cor tuum phanthasias patitur, nisi ab Altissi... ...ssia fuerit vigilatio, ne dederis illis cor tuum. *34.*

...ne mensam, contemplare in speculo comedentes & bibentes. ...*ibid.*

Contemplatus est diligenter multo intuitu, & clamauit vt leo. ...*Osee 11. 26.*

...ade populus meus, intra in cubiculum tuum, & claude ostia ...per te. *26.*

...ona tibi speculam, pone tibi amaritudines, dirige cor tuum ...in rectam in qua ambulasti. *Ierem. 31.*

...Domine mi, in visione tua dissolutæ sunt compages meæ, & ni... ...me remansit virtus. *Dan. 10.*

...duc eam in solitudinem, & loquar ad cor eius. *Osee. 2.*

...ti vestri oculi, quia vident, & aures vestræ, quia audiunt. Amẽ ...dico vobis, quia multi prophetæ & iusti cupierunt videre, ...videtis, & non viderunt, & audire, quæ auditis, & non audie... ...*Matth. 13.*

...visibilia Dei à creatura mundi per ea, quæ facta sunt intellecta ...spiciuntur, sempiterna quoq; eius & virtus & diuinitas. *Rom. 1.*

...Nos verò omnes reuelata facie gloriam Domini speculantes in ...dem imaginem transformamur à claritate in claritatem, tan... ...ium a Domini spiritu. *2. Cor. 3.*

...ostra autem conuersatio in cœlis est. *Phil. 3.*

...acem sequimini cum omnibus, & sanctimoniam, sine qua ne... ...videbit Deum. *Hebr. 12.*

¶ SENTENTIÆ PATRVM.

Contemplatio est illa species, quæ rapit omnem animam deside... ...ntio ardentiorem, quanto mundiorem: & tanto mundio... ...quanto ad spiritualia surgentem, quanto carnalibus desideriis ...ernis affectibus morientem. *Aug. de Trin.*

Qui didicerunt à Domino Iesu Christo mites esse & humiles ...ntur plus cogitando & orando proficiunt, quàm legendo & audi... ...*Hieron. ad Paulinum.*

Tota vita est, in qua nihil sit, quod timeas quæ compensatur mẽ... ...placiditate, leuatur vsu, sustentatur otio, non occupatur alienis ...ctibus, non vrgetur vrbanis discursibus. *Amb. in epist.*

Hæc in Iudæa vsque hodie perseuerat consuetudo, non solum apud nos, sed etiam apud Hebræos, vt qui in lege Domini meditantur die ac nocte, & partem non habent in terra, nisi solum Deũ, totius orbis foueantur ministeriis. *Hieronymus contra Vigilantium.*

Mens nostra ad contemplanda interna non perducitur nisi ab his, qui exterius implicant, studiosè subtrahatur. Mens nostra nullo modo ad viam intimæ contemplationis rapitur, nisi studiosè prius à terrenorum desideriorum tumultu sopiatur. *Gregor. libr. 5. Moral.*

Nunquam commotioni contemplatio iungitur, nec præualet mens perturbata conspicere, ad quod vix tranquilla valet inhiare; quia nec solis radius cernitur, quum commotæ nubes cœli faciem obducunt: nec turbatus fons respicientis imaginem reddit, quam tranquillus proprie ostendit, quia quo eius vnda palpitat, eo in se speciem similitudinis obscurat. *ibid.*

Contemplari Dei sapi[illegible]tiam non possunt, qui sibi videntur esse sapientes: quia tanto [illegible] luce longe sunt, quanto apud se met-ipsos humiles non su[illegible] [illegible]orum mentibus, dum tumor ela-tionis crescit, aciem co[illegible]ionis claudit, & vnde se lucere præ cæteris æstimant, inde se lu[illegible]e virtutis priuant. *libro octauo Moral.*

Perfectus prædicator non est, qui propter contemplationis studium dperanda negligit, vel propter operationis instantiam contemplanda postponit. *sup. Ezech.*

Contemplatiua vita est, charitatem Dei & proximi retinere & ab exteriori actione quiescere: soli desiderio conditoris inhærere, vt nihil iam habere libeat, sed calcatis curis omnibus ad videndam faciem sui creatoris animus inardescat. *ibid.*

Contemplatiua vita merito maior est quam actiua: quia hæc in vsu præsentis operis laborat, illa vero sapore intimæ venturæ requiem degustat. *ibid.*

Sunt nonnulli, qui magnis muneribus ditati, dum solius contemplationis studiis inardescunt, patere vtilitati proximorum prædicatione refugiunt, secretum quietis diligunt, secessum speculationis appetunt, de quo si districtè iudicentur, ex tantis procul dubio rei sunt, quantis venientes ad publicum prodesse potuerunt. *In quadam epist.*

Sæpe enim qui contemplari Deum quieti poterant, occupationibus pressi ceciderunt: & sæpe qui occupati humanis vsibus viuerent, gladio suo quietis extincti sunt. *lib. 6. Mor.*

Sæpè misericors Deus, qui suos tenere diligit, eo solicitè ab externis actionibus abscondit. Nam & plerunq; paterfamilias ad eum laborem filios dirigit, à quo seruos suspendit: & inde filii vexatione decori sunt, vnde serui in puluere fœdantur. *lib. 23. Moral.*

Omnis qui vno pede claudicat: soli illi pedi innititur, quem sanum habet: quia & cui desiderium terrenum iam arefactum fuerit, in solo pede amoris Dei tota virtute se sustinet: & in ipso stat, quia pedem amoris seculi, quem ponere in terra consueuerat, iam à terra suspensum portat. *super Ezech.*

Quum contemplationis arcem aliqui tenere desiderant, prius se in campo per exercitium operis probent, vt solicitè sciant, si nulla iam mala proximis irrogant, si irrogata à proximis æquanimiter portant, si obiectis bonis temporalibus nequaquam mens lætitia soluitur, si subtractis non nimio mœrore sauciantur, aut deinde perpendant, si quum ad semetipsos introrsus redeunt, in eo quod spiritualia rimantur, nequaquam secum rerum corporalium vmbras trahunt, vel fortasse tractas manu discretionis abigunt. *libr. 6. Moral.*

Sine contemplatiua vita intrare possunt ad cœlestem patriam, qui bona quæ possunt operari non negligunt: sine actiua autem intrare non possunt, si negligunt bona operari quæ possunt. *super Ezech.*

Contemplatio diuinæ suauitatis & gloriæ solis mente & corpore puris conceditur. *Bern. in Cant. serm. 67.*

Contemplationis accessus duo sunt, vnus in intellectu, alter in affectu: vnus in lumine, alter in feruore: vnus in acquisitione, alter in deuotione. *Idem serm. 46.*

Contemplationis quies pro lucro animarum libenter intermittenda est. *Idem serm. 55.*

Noli nimis insistere oculis contemplationis, quia meliora sunt verba prædicationis, nam & si Rachel formosior, Lia tamen fœcundior est. *Idem in serm. 9.*

Felix domus & beata semper congregatio, vbi de Maria, Martha semper conqueritur: nam Mariam Marthæ æmulari indignum prorsus est. *in quadam epist.*

Tria sunt, quæ oculum intelligentiæ confundunt, atq; contemplatione veri luminis excludunt, scilicet tenebræ peccatorum, recordatio eorundem peccatorum, & cura terrenorum actuum. Contra triplicem morbum triplex remedium est. Nam primus dicitur per confessionem: secundus per orationem: tertius per quietem. *De confid. ad Eugen.*

Vtilius est per simplicem actionem ire ad vitam æternam, quam per contemplationis errorem mitti in gehennam. Multos enim Deus ex carnalibus sua gratia visitat, & ad contemplationis fastigium eleuat: multosque à contemplatione iusto iudicio deserit, & lapsos in terrenis operibus derelinquit. Loth enim

persona in ciuitate iustus fuit, & in monte peccauit. *Isidor. de bono, lib. 3.*

Qui prius in actiua vita proficit, bene ad contemplationem conscendit: meritò enim in ista extollitur, quia in illa vtilis inuenitur. *ibid.*

Actiua vita est, panem esurienti tribuere, verba sapientiæ nesciẽtem docere, errantem corrigere, ad humilitatis viam superbientem proximum reuocare, infirmantis curam gerere, quæ singulis quibusque expediant dispensare, & commissis nobis, qualiter subsistere valeant, prouidere. *Beda in Luc.*

Nemo potest eorum qui delectantur præsentibus, & caducis cœlestia ac spiritualia contemplari: qui verò ista contempserit, & velut vmbram hæc ac puluerem duxerit, velocius ad illam perueniet. Nam & apud homines hic mos est, vt tunc thesauros suos recoditasque diuitias patefaciant filiis suis, quum eos adultos iam viderint, & puerilis lasciuiæ vitia respuisse. *Chrysost. in libr. de compunctione cordis.*

Habet actiua profectum, contemplatiua fastigium, hæc facit sanctum, illa perfectum: huius vitæ est nulli prorsus iniurias irrogare: illius irrogatas æquanimiter sustinere. *Prosp. libr. 1. de Vita contemplatiua.*

Iste actiuus, qui suscipiendo peregrinum, vestiendo nudum, gubernando subiectum, redimendo captiuum, tuendo violenter oppressum, iugiter se ab omnibus iniquitatibus suis emaculat, & vitam suam bonorum operum fructibus dicat. *ibid.*

Ille contemplatiuus, qui facultatibus suis in vsus pauperum distributis, simul se exspoliauit mundo, & totis viribus adhæret cœlo, res mundi mundo proiecit, & seipsum Christo deuota mente restituit. *ibid.*

Actiua vita habet solicitum cursum: contemplatiua gaudium sempiternum. In hac acquiritur regnum, in illa percipitur. Hæc facit pulsare bonorum operum velut quibusdam manibus ianuam: ista vocat consummandos in patriam. In hac contemnitur mundus, in illa videbitur Deus. *ibid.*

Quis enim nescit, quod sicut otium studiosum à carnalibus, ineffabilem suauitatem sapientiæ cœlestis intendit otioso: ita spiritualis occupatio laborum sanctorum multiplices affert fructus humanæ societatis occupatio. Itineribus quidem diuersis incedunt, sed ad vnam patriam tendunt, & ad vnum regnum disparibus militantes officiis, Christo rege omnium vocante perueniunt. *idem libro 3.*

Tria sunt genera meditationum. Vnum in creaturis: vnum in scripturis: vnum in moribus. Primum surgit ex admiratione, secundum ex lectione, tertium ex circumspectione. Admiratio generat quæstionem, quæstio inuestigationem, inuestigatio inuentionem. Lectio ad cognoscendam veritatem materiam ministrat: meditatio coaptat, oratio sublimat, operatio componit, & contemplatio in ipsa exultat. *Hug. in meditationibus suis.*

● Circumspectio in moribus duplici consideratione discurrit intus & foris: foris ad famam, intus ad conscientiam: vt quid expediat & quid deceat, ad exemplum, expediat ad meritum, nobis ad vtilitatem proximis ad exemplum. *Hug. ibid.*

Cogitatio vaga incessu semper huc & illuc diuertit: sed meditatio destinata promotione semper in vlteriora tendit, contemplatio autem est libera mentis perspicacia, in sapientiæ speculo cum admonitione suspensa. Meditationis est perscrutari occulta: contemplationis est, admirari perspicua. *Hug. in lib. de arca. mystica.*

¶ Philosophicæ Sententiæ.

Naturæ quidem ratio & scientia in corporibus ac magnitudinibus, eorumque & affectionibus & motibus, & præterea in principiis quæ huius talis naturæ essentiæq; sunt, fere tota cernitur *libr. 1. de cœlo, c. 1. T. 1. Arist.*

Scientia quæ est de naturæ obscuritate, quædam pars est earum, quæ in contemplatione versantur: sed in contemplatione eius quod est eiusmodi, quod moueri potest, & essentiæ quæ ratione plerumque solum seiungi separarique non potest. *libr. 6. 5. Metaph. c. 1. T. 1. & l. 2. 10. Metaph. c. 6.*

Physicus in iis omnibus versatur, quæ sunt huius, vel illius corporis, & huius vel illius materiæ officia, & consequentia. *libr. 1. de animo, c. 1. T. 17.*

Physici est valetudinis ac morbi primas causas animaduertere. *l. de Sensu c. 1. & l. de Respira. c. 8.*

Omnis Physicorum ratio in iis cernitur, quæ in se motus & status principium continent. *lib. 2. 10. Metaph. c. 1. & c. 6.*

Accidentia principiaque eorum quæ sunt, quatenus mouentur, non quatenus sunt, Physica cognoscit. *lib. 2. 10. Metaph. c. 3.*

Hominis sanæ naturæ studiosi est de anima & disserere & scire: & si non de omni anima, tamen de ea ipsa, quæ tale animal est, & quidnam anima aut certe pars ista anima sit: atq; etiam de iis, quæ tali substantiæ accidant. *libr. 1. de Part. animal. c. 1. de animo, cap. 1. T. 15.*

Rem à materia abstractam nullam potest scientia naturalis contemplari. *ibid.*

¶ Apophthegmata.

Hannibal, cum adesset dies, quo primam pensionem à Pœnis Romani, totus populus ad tributi mentionem, at Hannibal interim effusè risit. Ea de re increpatus ab le Hedo, negauit eum risum fuisse gaudentis, sed ras & inanes lachrymas deridentis, quæ nunc in manarent, cum antea potius manare debuerint, quo mani classes, arma & amplissimarum victoriarum spol traherent, ac leges victis imponerent. *Plut.*

Nero, cum desperatis rebus iam mortem sibi ipsi tutus omni auxilio: ingressus ad eum Centurio, sem rit, itaque penula ad vulnus apposita, simulans se vent lium, nihil aliud respondit quàm Sero: &, Hæc est ambiguus est: potest enim intelligi: Sero venisse, rientem venerat: & sero venit, qui in hoc venit vt w ret. Item hæc est fides, potest esse expostulantis de fide At Nero sensit, se nihil illius verbis credere, eiusque tum esse vulnus in iugulo lethale. *Sueton. & Erasm.*

¶ Similitudines.

Philonis Iudæi, lumen animæ, solari simillimum. Nam sicut oculi splendore, sic mens illustratur sapiẽtia tius cernere assuescit iniuncta, nouis semper contemp *Lib. de cognit.*

Plutarchus, Heraclitus dixit, vigilantibus vnum com mundum, sopitus in suum quemque discedere. At super vigilans quidem communi cum aliis mundo fruitur, miniante cogitatione. *In Moral.*

Seneca, Quemadmodum artifices ex alicuius rei de tentione quæ oculos defatigat, si malignum & non men habent, in publicum prodeunt, & in aliqua regio ocium dedicata, oculos libera luce delectant: Sic tristi & obscuro domicilio conclusus, quoties potest & in rerum naturæ contemplatione requiescit. *Lib. 2. epist.*

Vt qui ex claro sole redierunt in vmbram, his caligi qui à diuinorum contemplatione, ad humana recidun

¶ Emblema.

Qui alta contemplantur, cadere.

Andreæ Alciati.

Emblema CVIII.

Dum turdos visco, pedica dum fallit alaudas,
Et iacta altiuolam figit arundo gruem,
Dipsada non prudens auceps pede perculit: Glo
Illa mali emissum virus ab ore iacit.
Sic cobit, extento qui sidera respicit arcu
Securus fati quod iacet ante pedes.

Vide Cogitatio, Consideratio.

Contemptus.

¶ Definitio.

Contemptus, Græcè καταφρόνησις, ου, ἡ, & καταφρ temno, & καταφρονητὴς, ου, ὁ, contemptor dicitur. Et gressio legis, ex hoc, quod voluntas renuit subijci leg *B. Thom sec. Secundæ q. 186. & art. 9.*

Contemno compositum, à con & temno, idemque est ño. τέμνω Græcum est, incido & resecò, quia quæ sperni tare & resecare consueuimus. Sunt qui ita distinguant despicio, vt despicere grauius sit, quam contemnere. sit, qui refutatus est. Contemptus verò, qui inuitus Terentius, *Quot modis contemptus, spretus! fuit, atq; ab*

Hebr. *Baz, ah*, Contempsit, spreuit, abiecit: Inde contemptus, & nomen *Baz*, Gall. quem contemnimus mus, & longe infra nos substernimus.

¶ Biblici Loci.

Contemptus aliorum damnatur, *Prou. 11. 12. Matth. 5. & 20. 26. Luc. 18. 9. 11. 13. 14. Rom. 11. 18. & 14. v. 3. 10. 1. Cor. 4. Gal. 6. 1.*

¶ Sententiæ Patrum.

Sedulò monendi sunt scholastici, vt humilitate stiana discant non contemnere, quos cognouerint tia, quam verborum amplius deuitare, quia licet per